

Kela[®]

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvueäžžai tuärjjõõzz

Vuä'nkânji da čiõlggsânji | 2024

Eläkkeet ja muut eläkkeensaajan tuet | Koltansaame

Siiskõs

Jee'resnallšem jeältõõgg	3
Narodjeältõk	6
Staanjeältõk	8
Puä'resvuõttjeältõk	10
Säursmâ'ttemtuärjjõs da reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk	14
Jee'res tuärjjõzz jeältõkvuäžžja	18
Piârjeältõk	22
Ooccmõš da mähssmõš	28
Näai't Kela kääzkkâstt	35

Jee'resnallšem jeältõõgg

Jeältõõgg vuäitt vuäžžad mäנגast jie'llemvue'jjest. Jeältõõggid mä'hsse reâuggjeältõkstroittel da Kela.

Tän brosyyrâst vuä'pstet jeältõõggin, koid Kela mähss. Lââ'ssen vuä'pstet jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzzin.

Vuäitak vuäžžad jeältõõgg, gu õõstak jeältõkââ'jj. Ouddâl jeältõkââ'jj vuäitak vuäžžad jeältõõgg reâuggpââ'st'te'mesvuõđ le'be reâugte'mesvuõđ vuâđald. Lââ'ssen vuäitak vuäžžad piârjeältõõgg, jõs tuu roodnairuätt jäämm.

Brosyyr looppâst lie teâđ tõ'st, mä'htt jeältõõggid da tuärjjõõzzid oo33ât.

Brosyyr čiõlgat ee'jj 2024 vue'jjest.

Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr vuä'pstet nuõrttsää'mkiõ'lle adrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Jeältõõggin čiõlgtet tää'rķben
Kela lää'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/elakelaiset

Jõs tu'st lie kõõčcmõõžž,
vuäitak sâittad kääzkkâ'sttemnâamra
020 692 202

Mõõn jeältõõgg vuäitak vuäžžad?

Jeältõõggid vuäitt vuäžžad reâuggjeältõkstroï'ttlin da Kelast.

Reâuggjeältõkstroï'ttel mä'hsse reâuggjeältõõgg.

Tõt vuâđđâävvpälkka da jee'res tuâjitiânsid.

Jõs reâuggjeältõk lij uu'cces,

vuäitak vuäžžad jeältõõgg še Kelast.

Reâuggjeältõkstroï'ttel da Kela mä'hsse jeältõõggid kooumnallšem vue'jjest.

Vuäitak vuäžžad jeältõõgg, ko õõstak jeältõkee'jj.

Ouddâl jeältõkee'jj vuäitak vuäžžad jeältõõgg

reâuggpâä'st'te'mesvuõđ le'be reâugte'mesvuõđ vuâđald.

Lââ'ssen vuäitak vuäžžad piârjeältõõgg,

jõs tuu roodnairuâtt jäämm.

Vue'lnn aârrai ka'rtte lie norrum jeältõõgg da

tõn vaajtõsmäain jee'res vue'jjin.

	 Reâuggpâstlvažvuõđ huânnummuš	 Jeältõkâä'jj õsttmõš	 Roodnairuâđ jäämm'mõš
Reâuggjeältõkstroï'ttel	Ämmtallaš säursmâttmõš	Puä'resvuõttjeältõk	
	Säursmâttentuârjjõs, reâuggpâä'st'te'mesvuõttjeältõk da vue'ssreâuggpâä'st'te'mesvuõttjeältõk	Vue'sspuä'resvuõttjeältõk	Piârjeältõk lie'skķe da päärnaid
	Reâuggsue'rğğjeältõk	Reâuggsue'rğğjeältõk	
Kela ⁽¹⁾	Puõžžâlpei'vvteä'ğğ	Ääi'juum puä'resvuõttjeältõk	Piârjeältõk lie'skķe da päärnaid
	Jee'resnallšem säursmâ'ttemnääl da säursmâ'ttemteä'ğğ		
	Mie'rräiggsaž säursmâttentuârjjõs le'be reâuggpâä'st'te'mesvuõttjeältõk	Puä'resvuõttjeältõk	
	Staanjeältõk	Staanjeältõk	
	 Mäccmõš reâuggjie'llma?		

Jeältõõgg lââ'ssen vuäitak vuäžžad Kelast

- pä'rnnpaajõõzz
- jeältõkvuäžžai jälstemtuârjjõõzz
- jeältõõgg vuäžžai hâidduârjjõõzz
- rintamalââ'zz da pâ'jjelmeârresaž rintamalââ'zz
- vuâđđpi'rğğeemtuârjjõõzz.

Reâuggjeältõk

Jeänaš jeältõõggin lie reâuggjeältõõgg.

Reâuggjeältõõgg nârrai, ko leäk tuâjast da vuäžžak pää'lk.

Reâuggjeältõõggid hâidda reâuggjeältõkstroï'ttel, kook lie mäñgg.

Ton da tuâjju'vddjad leä'ped mähssam tuu reâuggii'jji ääi'j reâuggjeältõkmäausaid.

Jeältõõggad mie'rr lij kidd tõ'st, mõõn jiännai leäk teä'n'jam tuu reâuggii'jji ääi'j.

Privatt pöõrgâsneķ lij mähssam jeältõkmäausaid jeältõkstroï'ttla, koon son lij va'lljääm.

Mäddtäällpöõrgâsneķ lij mähssam jeältõkmäausaid jiiijâs jeältõkstroï'ttla, Melaa'je.

Reâuggjeältõõggin vuäžžak teäđ

- jiijjad reâuggjeältõkstroï'ttlest
- Jeältõkstaankõõskõõžžâst (Eläketurvakeskus)
- nee'ttest:

www.tyoelake.fi

Narodjeältõk

Jõs jiõk vuäžž reäuggjeältõõgg le'be tõt lij u'cc,
Kela mähss tu'nne narodjeältõõgg.

Vuäitak vuäžžad narodjeältõõgg tiudd meär tã'lķ,
jõs vuäžžak reäuggjeältõõggid vuälla 66 eu'rred
määnpää'jest.

Jõs vuäžžak reäuggjeältõõggid jäänab,
narodjeältõk lij uu'ccab le'be jiõk vuäžž tõn ni voo'ps.

Narodjeältõõgg tiudd mie'rr lij
nu't 776 eu'rred määnpää'jest.

Jõs tu'st lij pie'llkuei'mm le'be äävku ei'mm,
narodjeältõõgg tiudd mie'rr lij
nu't 693 eu'rred määnpää'jest.

Narodjeältõk vuäitt lee'd uu'ccab,
jõs leäk välldam puä'resvuõttjeältõõgg ääi'jben a'lğğjen
le'be ouddâl 65 ee'jj ââ'jj.

Narodjeältõk vuäitt lee'd uu'ccab še tâ'l,
jõs leäk jälstam ålggjänmest.
Še siirdčõõttmõš ålggjänma vuäitt vaaikted
narodjeältõ'ķķe, koon vuäžžak.

Kõõjj Kela kääzzkõsnââmrest,
mä'htt ålggjänmest jälstummuš vaaikat narodjeältõ'ķķe.
Kääzzkõsnâamar lij

020 634 0200.

Narodjeältõõgg uu'ccee

- reäuggjeältõk
- vuäžžmad jee'res jeältõõgg da ko'rvvõõzz.

Narodjeältõõgg jie uu'cced

- pie'llkuei'm puätti
- jeältõk, kã'tt lij nãrrjam päärna hãidmõõžž ääi'jest.
- mätt'tõõttãm ääi'jest nãrrjam jeältõk
- reäuggpää'st'te'mesvuõttjeältõõgg ķeârddpââjõs.

Kela jeältõõggin da reäuggjeältõõggin määu'set piid.

Narodjeältõõgg puãdraaj

Vuäitak vuäžžad narodjeältõõgg,
jõs jee'res jeältõkpuätti da ko'rvvõõzzad
lie uu'ccab gu puõ'tti puãdraaj:

- paarrân jie'lli nu'tt 1 435 eu'rred määnpää'jest
- õhttu jälsteei nu'tt 1 601 eu'rred määnpää'jest.

Puãdraaj miârkkšã'vve bruttopuättjid le'be puättjid,
koin jie leäkku valddum meädda piid.

Puãdraaj vuei'tte lee'd uu'ccab,
jõs leäk jälstam ålggjänmest.

Puãdraaj vuei'tte lee'd koin-ne vue'jjin še šuurab.

Kela tuejjad tu'mmstõõgg narodjeältõõggâst
le'be staañjeältõõggâst eman tâ'l, ko lij teãđast,
mã'mmet vuäžžak jee'res jeältõõggid.

Staanjeältõk

Kela mähss tu'nne staanjeältõõgg,
jõs tu'st jee'res jeältõõgg pä'cce samai u'ccen le'be
jiõk vuäžž ni mõõn jee'res jeältõõgg.

Staanjeältõõgg vuäitt vuäžžad tä'lk Lää'ddjännmest
jälsteei jeältõknek.
Tõn vuäitt vuäžžad,
ko lij jälstam uu'ccmõsân 3 ee'jj Lää'ddjännmest.

Staanjeältõõgg tiudd mie'rr lij
nu't 977 eu'rred määnpää'jest.
Jõs jiõk vuäžž ni mõõn jee'res jeältõõgg,
vuäžžak tiudd staanjeältõõgg.

Staanjeältõk lij kuuitâg uu'ccab,
jõs leäk ooccâm ouddâl jeältõkâ'jj
ääi'juum puä'resvuõttjeältõõgg.
Lij vuei'tlvaž, što jiõk tä'l vuäžž staanjeältõõgg.
Staanjeältõõgg uu'cee še jee'res jeältõõgg, koid vuäžžak.
Tõid kie'ppeet obbnēs meädda tiudd staanjeältõõggâst.

Staanjeältõõgg jie kie'pped ouddmiârkkân hâidduârjjõs,
jälstemtuârjjõs, tuâjjpuätti, jällmõš le'be pie'llkuei'm
jällmõš.
Jõs vuäžžak reâuggpää'st'te'mesvuõttjeältõõgg,
tuu tuâjitiännâz vuei'tte kuuitâg vaaikted staanjeältõ'kķe.

Piârkkõskvuõđ jie vaaikât staanjeältõõgg meârra.

Kõõjj Kela kääzzkõsnââmrest,
mä'htt ålggjännmin åârrmõš vaaikat staanjeältõ'kķe.
Kääzzkõsnâamar lij
020 634 0200.

Puä'resvuõttjeältõk

Puä'resvuõttjeältõk vuäitt lee'd reâuggjeältõk, narodjeältõk le'be kuhttu.

Jõs puä'resvuõttjeältõõggad määu'set narodjeältõkkân, tõt älgg 65 ee'jj äâ'jjest.

Jõs leäk jälstam le'be reâuggam älggjânmin, puä'resvuõttjeältõõgg mie'rr vuäitt pää'cced u'ccen. Vuäitak kuuitâg vuäžžad jeältõõgg älggjânmin.

Ouddmiârkk jeältõõggin

Ķiurrâl da Kai'ssi lie veänccõõttâm.

Suâna lie kuhttu puä'resvuõttjeältõõggâst.

Ķiurrâl vuäžž reâuggjeältõõgg 1 450 eu'rred mäân-pââ'jest.

Son ij vuäžž narodjeältõõgg ij-ga staanjeältõõgg.

Kai'ssi lij hâiddam kuu'kk pärnaid dââma.

Son vuäžž reâuggjeältõõgg 500 eu'rred mäân-pââ'jest

da narodjeältõõgg nu't 475 eu'rred mäân-pââ'jest.

Kai'ssi nääi't vuäžž jeältõõgg õhtsi'žže

nu't 975 eu'rred mäân-pââ'jest.

Su'nne ij kuul staanjeältõk,

ko puätti lie šuurab ko staanjeältõõgg puâdraaj.

Jeältõ'kķe ääi'jben

Jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt narodjeältõ'kķe, vuäitak mie'rreed, vääldak-a tõn ooudbeä'lnn ouddâl gu teâudak 65 ee'kķed.

Tän kooččât ääi'juum puä'resvuõttjeältõkkân.

Jõs leäk šõddâm ouddâl ee'jj 1962, vuäitak vä'ldded ääi'juum puä'resvuõttjeältõõgg ääi'jmõsân 64-ekksi'žžen.

Ääi'juum jeältõk lij põõššjen uu'ccab gu 65 ee'jj ää'jjest a'lğģi narodjeältõk. Jeältõk occan 0,4 prosee'nt juõ'kķ ääi'juum määnpââ'jest, koin ääi'jääk tõn.

Kannat se'lvted ouddkiõ'tte, mõõn šoora ääi'juum puä'resvuõttjeältõk le'čči.

Ouddmiârkk jeältõõgg ääi'jumšest

Jååffaž kuâđđai reâuggjeältõ'kķe 64-ekksi'žžen.

Son vuäžž reâuggjeältõõgg 700 eu'rred määnpââ'jest.

Jååffaž åacc lââ'ssen narodjeältõõgg ääi'juum 1 ii'jjin.

Narodjeältõk lij ääi'jummuž diõtt

3,6 prosee'nt (nu't 17 eu'rred määnpââ'jest) uu'ccab

gu tõt le'čči Jååffže 65 ee'jj ää'jjest.

Jååffaž jäälâst õhttu.

Son vuäžž reâuggjeältõõgg lââ'ssen narodjeältõõgg nu't 442 eu'rred määnpââ'jest.

Jeältõ'kķe mâ'ηηlõbân

Tu'st ij taarbâž ooccâd jeältõõgg võl 65-ekksi'žžen.

Vuäitak â'te mââ'jeed le'be

se'rdded mâ'ηηlõbân jeältõõgg älggmõõžž.

Tõt pââ'jad jeältõõgg.

Jeältõk pâjjan 0,6 prosee'nt juõ'kķ määnpââ'jest,

koin mââ'jääk tõn.

Reâugte'mesvuõtt da jeältõk

Jõs leäk reâugtem da ââlda jeältõkââ'jj,

vuäitak piâssâd nu't sarnnum jeältõk-kiâinnu.

Jeältõk-keâinn miârkat,

što vuäžžak reâugte'mesvuõttpei'vvtie'ğğ,

poka oožžak puä'resvuõttjeältõõgg.

Jõs leäk šõddâm ouddâl 1962,

tu'st vuäitt lee'd vuõiggâdvuõtt ooccâd

puä'resvuõttjeältõõgg 64-ekksi'žžen.

Tän vue'jjest jeältõk ij occan.

Muđoi vuäžžak reâugte'mesvuõttpei'vvtie'ğğ

65-ekksa räjjä.

Säursmâ'ttemtuärjjõs da reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk

Jõs puõzzak kuu'kk,
vuäzzak takainalla vuõsshân puõzzâlmpei'vvtie'gğ.

Gu leäk vuäzzam puõzzâlmpei'vvtie'gğ 150 arggpei'vved,
Kela vuõltad tu'nne kee'rij,
ko'st čiõlgeet säursmâ'ttem da jeältõõgg pirr.
Vuäitak vuäzzad kääčč Kelaa'je sagstõõllâd tõ'st,
mä'htt reâuggpâstlvažvuõttad vvei'tet pue'reed.

Gu leäk vuäzzam puõzzâlmpei'vvtie'gğ nu't pirr ee'jj
ij-ga reâuggpâstlvažvuõttad leäkku puârnam,
vuäitak ooccâd säursmâ'ttemtuärjjõõzz le'be
reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg.

Säursmâ'ttemtuärjjõs lij mie'rräiggsaž
reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk.
Tõn määu'set hääid le'be säursmâttmõõžž ääi'jest.
Oudldõssân lij, što tu'nne lij rajjum
säursmâ'ttem- le'be hääidamplan.

Jõs reâuggpâstlvažvuõttad ij
säursmâ'ttemtuärjjõõzz ääi'j puârnan,
vuäitak ooccâd reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõõgg.

Reâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk vuäitt lee'd
nu't reâuggjeältõk ko še narodjeältõk.
Vuäitak ooccâd tõid seämma ooccmõõžžin da
dâhttarciâklmin.

Ķii vuāžž Kelast reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōg?

Vuāitak vuāžžad reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōgg,
jōs leāk 16–64-ekksaž da tu'st lij puōžžâlm le'be vâā'ķķ,
kâā'tt câgg tuu reāuggmest.

Jōs leāk reāuggam kuu'ķķ da teāuddam 60 ee'ķķed,
vuāitak vuāžžad jeältōōgg,
jōs jiōk pâā'st juā'tķķed reāugstad.

Pōōššjen čâā'lmtē le'be liikkeempâā'st'tē vuāžž pāi
reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōgg, hā't son reāugči.
Oudldōs lij, što narodjeältō'ķķe vaaikteei jee'res puātti
jie mōōn pā'jjel narodjeältōōgg puādraaj.

Ko teāudak 65 ee'ķķed,
Kela mott reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōggad
puā'resvuōttjeältōōkkān.
Tāt ij takainalla muu'tt vuāžžmad jeältōōgg meā'r.

Nuōrr oumaž vuāžž sāursmā'ttemtie'ģģ

Jōs leāk šōddām reāuggpâ'st'te'mmen vuālla 15-ekksi'žžen,
vuāitak vuāžžad reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōgg,
ko teāudak 16 ee'ķķed.
Takainalla reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōgg ij kuuitāg vuāžž
vuālla 20 e'kksi'žžen.

Nuōrr oummu vuei'tte vuāžžad tōn sājja
āmmtallaš sāursmāttmōōžž da sāursmā'ttemtie'ģģ.

Āmmtallaš sāursmāttmōōžž tāāvtōssān lij
vie'ķķted tuu piāssād tuōjju.
Tu'nne raajāt jiijjad māt'tōōttām- da sāursmemplan.
Tōn raajāt oōutveākka huōltee'jin da ä'sštobddjivui'm.

Jeältōōgg sājja vuāžžak te'l nuōrroummu sāursmā'ttemtie'ģģ.
Tōt lij uu'ccmōsān 31,99 eu'rred peei'vest.
Tōn lāā'ssen vuāitak vuāžžad lāā'mesvuōtt-tuārjjōōzz.

Reāuggmōš reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōggin

Hā't leāk reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōggāst,
vuāitak reāuggad mātām vee'rd.

Jōs reāugak,
i'lmmet tō'st Kelaa'je da reāuggjeältōkstroj'ttlasad.
Kela juātķķ jeältōōgg mähssmōōžž,
jōs tiānsad lie jāānmōsān 976 eu'rred määnpâā'jest.

Jōs reāugak mie'rtemes äāi'j
da teā'n'jak pā'jjel 976 eu'rred määnpâā'jest,
vuāitak kue'dēded jeältōōgg vuāņņad jāānmōsān 2 ee'jj äāigas.
Tāt miārkkšāāvv tōn,
što tu'nne jeāt mahssu jeältōōgg,
leāša ton jiōk taarbāž oocčād tōn o'dēdest,
jōs tuāj po'tte 2 ee'jj se'st.

Jōs vuāžžuk jeältōōgg vuāžžai hāiddtuārjjōōzz seāmma äāi'j
sāursmā'ttemtuārjjōōzzin le'be
reāuggpâ'st'te'mesvuōttjeältōōggin,
vuāitak pāā'lķ oōl vuāžžad Kelast pāāimōs
lāā'mesvuōtt-tuārjjōōzz.
Tōt oōlgat, što kuāđak pukid jeältōōggāād vuāņņad.
Pāāimōs lāā'mesvuōtt-tuārjjōs lij nu't 493 eu'rred
määnpâā'jest.
Tō'st ij mōōn piid.

Jōs jōōskak reāuggmen, i'lmmet tō'st tā'lles Kelaa'je.
Kela ālgg e'pet mā'hssed jeältōōgg.

Jee' res tuärjjõõzz jeältõkvuäžžja

Kela mähss jeältõkvuäžžja täid tuärjjõõzzid:

- pä'rnnpâäjõs
- jeältõõgg vuäžžai haidduärjjõs
- oummu, kää'tt vuäžž jeältõõgg, haidduärjjõs
- rintamalââ'ss da pâ'jjelmeärssaž rintamalââ'ss
- pi'rggeemtuärjjõs.

Täin tuärjjõõzzin ij mõõn piid.

Pä'rnnpâäjõs

Jõs leäk jeältõõggâst da jâlstak vuâlla 16-eksaž päärnain, vuäitak ooccâd Kelast pä'rnnpaajõõzz. Tõn vuäžž jiiijâs da pie'llkuei'm päärnain.

Pä'rnnpâäjõs lij nu't 26 eu'rred mäanpââ'jest õõut päärna mie'ldd.

Vuäitak vuäžžad pä'rnnpaajõõzz še tâ'l, jõs päärnžad jäälast jee' res sââ'jest. Ton õõlgak kuuitâg ââ'nned huõl päärna pi'rggummsäst uu'ccmõsân jeä'ltemtuärjjõõzz meä'r vee'rd le'be 196 eeu'rin mäanpââ'jest.

Vuäitak vuäžžad pä'rnnpaajõõzz, hâ't jiõk vuäžžiči narodjeältõõgg. Jee' res jeältõõgg vuei'tte še vuõiggâ'tted pä'rnnpâäjõ'sse.

Jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõs

Vuäitak vuäžžad Kelast jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõõzz, jõs jiõk vuei't vuäžžad takai jâlstemtuärjjõõzz.

Oudldõssân lij, što tuu puätti lie occka da vuäžžak jeältõõgg, kää'tt vuõiggâtt jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõ'sse. Kela vuäitt mä'hssed tuärjjõõzz še vuo'krjejja.

Tu'st ij kuuitâg leäku vuõiggâdvuõtt jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõ'sse, jõs vuäžžak tâ'l k oudmiârkkân koon-ne täin:

- vue'ssreâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk
- vue'ssâi'gğjeältõk
- ääi'juum vue'sspuä'resvuõttjeältõk.

Vuäitak ooccâd jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõõzz

- jõs jâlstak õhttu
- jõs jâlstak pie'llkuõi'minad
- jõs še jeärraz, kook jâlste azlmest, vuäžža jeältõõgg, kää'tt vuõiggâtt jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõ'sse.

Jõs tuâna pie'llikuõi'minad vuäžžve'ted kuhttu jeältõõgg, ooccâd jâlstemtuärjjõõzz õhttsaž ooccmõõžžin. Jâlstemtuärjjõõzz määu'set tuännaid peäll'lõõžži.

Jee' res vuõ'jjin se'lvvet, vuäitak-a vuäžžad takai jâlstemtuärjjõõzz. Takai jâlstemtuärjjõõzzâst vuäitak kõõččâd kääzskõsnâamrest
020 692 210.

Jeältõkvuäžžai jâlstemtuärjjõõzzâst vuäitak kõõččâd kääzskõsnâamrest
020 692 202.

Jeältõõgg vuäžžai haidduärjjõs

Jõs toi'mmjempâstlvazvuõtt lij huänn'nam puõzzâlm le'be vââ'jj diõtt, vuäitak vuäžžad Kelast haidduärjjõõzz. Tõin ko'rvveet še puõzlmest le'be vââ'jjest šõddi koolaid.

Vuäitak vuäžžad haidduärjjõõzz, jõs pâsttmõššad ââ'nned huõl jįjstad lij huänn'nam ee'jj ääi'j. Tõt miärkkšââvv, što taarbšak vie'kk le'be hääid juõ'kkpeivvsaž tääimain.

Jiõk vuei't vuäžžad jeältõõgg vuäžžai haidduärjjõõzz, jõs vuäžžak koon-ne täin jeältõõggin:

- vue'ssreâuggpââ'st'te'mesvuõttjeältõk
- vue'ssâi'gğjeältõk
- ääi'juum vue'sspuä'resvuõttjeältõk.

Tõn sâjja vuäitak ooccâd Kelast lää'mesvuõtt-tuärjjõõzz.

Haidduärjjõõzz määu'set veä'kktaarb da koolai mie'ldd jee'res meä'r:

- Vuâđđhaidduärjjõs lij nu't 83 eu'rred mäân-pââ'jest.
- Pââ'juum haidduärjjõs lij nu't 182 eu'rred mäân-pââ'jest.
- Ââ'lmõs haidduärjjõs lij nu't 384 eu'rred mäân-pââ'jest.

Vuäitak vuäžžad haidduärjjõ'sse veteraanlââ'zz, jõs vuäžžak pâ'jjelmeärssaž rintamalââ'zz da jeältõõgg vuäžžai pââ'juum le'be pââimõs haidduärjjõõzz. Veteraanlââ'zz lij nu't 126 eu'rred mäân-pââ'jest.

Tuu puätti le'be jällmõš jie vaaikât haidduärjjõõzz vuäžžma.

Haidduärjjõõzz miõđât ju'n-a meä'rte'mes ääigas le'be mie'rrääigas.

Rintamalââ'ss da pâ'jjelmeärssaž rintamalââ'ss

Vuäžžak Kelast rintamalââ'zz, jõs tu'st lij mii-ne täin tiõttin:

- rintamasääl-dat-tiõtt
- rintamakääzzkâ'sttemtiõtt
- rintamatiõtt.

Tiõttid ij vuei't teänab ooccâd.

Rintamalââ'zz vuäžžä še oummu, kook lie vuässõõttâm miinnrai'vjemtuâjaid ii'jji 1945–1952

Rintamalââ'ss lij nu't 146 eu'rred mäân-pââ'jest.

1.5.2024 räâ'jest rintamalââ'ss lij 200 eu'rred mäân-pââ'jest.

Puätti le'be jällmõš jie vaaikât rintamalââ'ss.

Jõs vuäžžak rintamalââ'zz da narodjeältõõgg, vuäžžak Kelast še pâ'jjelmeärssaž rintamalââ'zz. Šuurmõs pâ'jjelmeärssaž rintamalââ'ss lij nu't 301 eu'rred mäân-pââ'jest.

Piârjeältõk

Roodnairuãđ jäämm'mõš mott piârri pi'rğğummuž.
Piârjeältõk stään liâsk da päärna pi'rğğummuž,
ko pie'llkuei'mm le'be päärna e'čč le'be jeä'nn jäämm.

Piârjeältõõgg lie liâskjeältõk da päärnajeältõk.

Kelast piârjeältõõgg vuãžža

- vuälla 65-ekksaž liâskk
- vuälla 18-ekksaž päärnaž,
koon e'čč, jeä'nn le'be huõlteei lij jäämmam.

Jõs päärnaž mätt'tâatt,
son vuäitt vuãžžad piârjeältõõgg tõn räjjä,
što teâudd 21 ee'kked.

Kela mä'hssem piârjeältõõgg lââ'ssen vuäitak
vuãžžad piârjeältõõgg tuu jäämmam roodnairuãđ
reâuggjeältõkstroittlest.

Teâðaid vuãžžak reâuggjeältõkstroittlest le'be
Jeältõkstaankõõskõõzzâst.

Mäddtäällnii'kkkin da põõrgâsnii'kkkin lie jiijjâz
jeältõkääsktõõzz.

Jõs roodnairuãtt lij jâlstim le'be reâuggam ålggânmin,
piâr vuäitt vuãžžad jeältõõgg ålggânmin še.

Jõs roodnairuãtt lij leämmaž reâuggjie'llmest,
liâskk da päärnaž vuei'tte vuãžžad še
ķeârddko'rvvõõzz joukkjiõggääsktõõzzâst.
Lââ'ssteâðaid vuãžžak roodnairuãðad tuâjppäi'ķest.

Jõs roodnairuãtt lij jäämmam jäåttlõkpää'rtest
le'be pää'rtest, liâskk da päärnaž vuei'tte vuãžžad
piârjeältõõgg pä'rtt- le'be jäåttlõkääsktõõzzâst.
Lââ'ssteâðaid vuãžžak ååsktemõhttõõzzâst.

Jee' res piârjeältõõgg da ko'rvvõõzz vwei'tte vaaikted jeältõõggid da jâlstemtuärjjõ'sse, koid Kela mähss. Piârjeältõõggin mäü' set piid.

Liâskjeältõk

Kela mähss liâskjeältõõgg tâ'lķ vuâlla 65-ekksaž lie'sķķe.

Jõs leei'd näittlõõttâm

Vuäitak vuäžžad liâskjeältõõgg, jõs tuänast lij õhttsaž päärnaž da näittlõõđid ouddâl gu pie'llkuei'mmad tiõudi 65 ee'ķķed.

Jõs tuänast jie leäkku õhttsaž päärna, vuäitak vuäžžad liâskjeältõõgg tâ'lķ, jõs puk täk mäain teäuddje:

- Le'jjiķ uu'ccmõsân 50-ekksaž, ko pie'llkuâimmad jaa'mi.
- Le'jjiķ vuâlla 50-ekksaž da pie'llkuâimmad vuâlla 65-ekksaž, ko näittlõõđid.
- Veä'ncc pii'sti uu'ccmõsân 5 ee'jj.

Liâskjeältõk poott pâi mäaimõõzzâst, ko teäudak 65 ee'ķķed.

Liâskjeältõõgg pešttmõ'sše lie še jee' res rajjtõõzz,

- jõs leäk šõddâm ee'jj 1975 le'be tõn mângja da
- jõs pie'llkuâimmad jaa'mi 1.1.2022 le'be tõn mângja.

Tâ'l vuäitak vuäžžad liâskjeältõõgg 10 ee'ķķed le'be uu'ccmõsân tõn räjjja, poka tuu â'rnn jâlstei päärnaž teäudd 18 ee'ķķed.

Jõs leei'd äävkuiei'mmvuõđâst

Vuäitak vuäžžad liâskjeältõõgg, jõs puk täk mäain teäuddje:

- Pie'llkuâimmad jaa'mi 1.1.2022 le'be tõn mângja.
- Tuänast leäi õhttsaž vuâlla 18-ekksaž päärnaž, kää'tt jâlsti tuänain seämma täälâst.
- Le'jjiķ serddam äävkuõi'minad õ'htte ouddâl ko son tiudi 65 ee'ķķed.
- Äävkuiei'mmvuõtt pii'sti puâtkkneķani uu'ccmõsân 5 ee'jj.
- Jiõk leämmaž veänccõõttâm ni ķeäin jârnsin, ko pie'llkuâimmad jaa'mi.

Liâskjeältõk poott, ko nuõrmõs õhttsaž päärnžed teäudd 18 ee'ķķed le'be teäudak 65 ee'ķķed.

Mõõn jiännai vuäitak vuäžžad liâskjeältõõgg?

Liâskjeältõ'ķķe kooll alggieältõk da vwei'tlvaž juâtkkjeältõk. Jõs tuu puätti lie uu'cces, vuäitak ooccâd še jâlstemtuärjjõõzz.

Pie'llkuei'mmad jäämm'mõõžž mângja Kela mähss alggieältõõgg nu't 383 eu'rred mäanpââ'jest. Alggjeältõõgg mäü' set 6 mäanpââ'j.

Alggjeältõõgg mângja vuäitak vuäžžak juâtkkjeältõõgg. Tõt narrai vuâđđmeä'rest da tiuddeem-meä'rest.

Vuâđđmie'rr lij nu't 120 eu'rred mäanpââ'jest. Vuäžžak tõn tâ'lķ, jõs tu'st lij huõltummšest tuu le'be pie'llkuei'mmad vuâlla 18-ekksaž päärnaž. Tiuddeemmeä'r vuäžžmõ'sše vvaikte âlddsin puk jiijjad puätti. Tiudd tiuddeem-mie'rr lij nu't 623 eu'rred mäanpââ'jest.

Jõs veäncõõđak o'đđest,
tiudd tiuddeem-mie'rr lij nu't 539 eu'rred mänpââ'jest.
Jeältõõgg mie'rr vuäitt lee'd uu'ccab,
jõs pie'llkuâimmad lij jälstam älggjännmest.

Jõs veäncõõđak o'đđest ouddäl ko teâudak 50 ee'k'ked,
Kela jäskk mä'hssmen liäskjeältõõgg.
Te'l vuäžžak kuuitäg õhttân vuâra meä'r,
kää'tt va'sttad 3 ee'jj jeältõõgg.
Teä'ğğmie'rr lij uu'ccab,
jõs vuõiggâdvuõttad liäskjeältõ'k'ke poott ääi'jab.
Oudldõssân lij, što leäk vuäžžam liäskjeältõõgg
uu'ccmõsân 1 ee'jj ääi'j.

Päärnajeältõk

Jõs päärna puä'res jäämm,
Kela mähss päärnže päärnajeältõõgg.

Puärrsin juu'rdet oummu,
kää'tt lij jälstam päärnain da peämmam suu.
Puä'res vuäitt lee'd jeä'nn, e'čč le'be jee'res ooumaž.

Kela mähss päärnajeältõõgg,
sa päärnaž teâudd 18 ee'k'ked.
Jõs päärnaž mätt'tâätt,
jeältõk vuäitt juätkkjed tõn räjjä,
što päärnaž teâudd 21 ee'k'ked.

Kela mä'hssem päärnajeältõõgg vuäđđmie'rr lij
nu't 71 eu'rred mänpââ'jest.
Jõs kuhttu puärraz lie jäämmam,
päärnaž vuäžž nu't 141 eu'rred mänpââ'jest.

Vuälla 18-ekksaž päärnaž vuäitt vuäžžad lââ'ssen
tiuddeem-meä'r, koozz vaaikte jee'res piärjeältõõgg,
koid son vuäžž.
Tiuddeem-mie'rr lij jäänmõsân
nu't 107 eu'rred mänpââ'jest.

Jäämmam puärraz reäuggjeältõkstrooi'tel še mähss
päärnajeältõõgg.

Ooccmõš da mähssmõš

Oo33 jeältõõggid da jee'res tuärjjõõzzid nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Taa'rkest ooccmõõžžâst,
mõök meâlddõõzz tõ'st â'lğge lee'd.
Meâlddõõzzid vuäitt še vuõltteed nee'ttest.

Vuäitak ooccâd jeältõõgg le'be tuärjjõõzz še lomaakkin,
koon vuäžžak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomaakk

Kela pää'staddrõs lij

Kela

PL 10

00056 KELA

Pä'rnnpââjõõzz, liâskjeältõõgg da päärnajeältõõgg
vuäitak ooccâd Kelast tâ'lk põ'mmailomaakkin.
Vuäitak pää'st'ted lomaakk Kelaa'je le'be
vä'ldded tõ'st snimldõõgg da vuõltteed tõn neettest.

Jeältõkooccmõõžž vuäitak tääimted še
koon täättas jeältõkstroit'tla.

Kela puä'resvuõttjeältõõgg da staanjeältõõgg vuäitak
ooccâd še te'lfoonâst njäälmlânji le'be Kela konttrest.

Oo33 puä'resvuõttjeältõõgg muä'dd mäânepââ'j
ouddâl ko leäk pää'ccmen jeältõ'kke.

Kela vuäitt mä'hssed jeältõõggid mäâikiõ'tte
jäänmõsân 6 mäânepââ'j ääi'jest.

Ko Kela lij kiõtt'tõõllâm tuu ooccmõõžž,
vuäžžak päikkasad tu'mmstõõgg.
Tu'mmstõõggâst säärnat jeältõõgg
le'be tuärjjõõzz meä'r, vuâđ da mä'hssempei'v.
Vuäžžak tu'mmstõõgg še tâ'l,
jõs tu'ne ij leäku miõttum jeältõk le'be tuärjjõs.

Oo33 jeältõõgg še ålggjânnam reâugast

Ålggjânnmin jälstummuš da reâuggmõš vuet'tte vaikted
narodjeältõ'kke da piârjeältõ'kke.
Jõs leäk jälstam le'be reâuggam ålggjânnmin,
vuäitak vuäžžad jeältõõgg reâuggjânnmest.
Liâskk vuäitt vuäžžad piârjeältõõgg jânnmest,
ko'st pie'llkuei'mm lij reâuggam.

Tiõttum ålggjânnam jeältõõggid vuäitt ooccâd
seämma lomaakkin ko Lää'ddjânnam jeältõõggid.

Muu'st teâudded da õhtteed ooccmõ'sše
še U-meâlddõslokk, koon nõmm lij
Meâlddõs U - Jälstummuš da reâuggmõš ålggjânnmin, Liite
U - Asuminen ja työnteko ulkomailla.
Tõn taarbset jeältõkooccmõõžž meâlddõssân pâi,
jõs leäk jälstam, reâuggam le'be mätt'tõõttâm
ålggjânnmin.

Vuaitak raukkâd a'rvvõõzz jeältõõggâst ouddkiõ'tte

Jõs haa'lâäk se'lvted ouddkiõ'tte, vuaitak-a vuäžžad narodjeältõõgg, vuaitak raukkâd a'rvvõõzz reâuggjeältõõggstad jiijjad jeältõkstroj'ttlest.

Vuäžžak a'rvvõõzz še nee'ttest (läädas):

www.tyoelake.fi

Kääzzkõs ohjjad tuu jiijjad reâuggjeältõkstroj'ttel kääzzkõ'sse.

Raauk tõn mâḡḡa Kelast a'rvvõõzz narodjeältõõggâst da tõ'st, vuaitak-a vuäžžad staanjeältõõgg.

Mä'hssempei'v

Kela mähss puä'resvuõttjeältõõgg, reâuggpâä'st'te'mesvuõttjeältõõgg, jeältõõgg vuäžžai häiddtuärjjõõzz di rintamalõõ'zzid juõ'kk määnpâä'j 7. peei'v.

Staanjeältõõgg määu'set määnpâä'j 22. peei'v. Jeältõkvuäžžai jälstemtuärjjõõzz määu'set määnpâä'j 4. peei'v.

Pärnnpaajõõzz da piärjeältõõggid määu'set sokknõõmad alggbukva mie'ldd:

- A-K määnpâä'j 4. pei'vv
- L-R määnpâä'j 14. pei'vv
- S-Ö määnpâä'j 22. pei'vv.

Jõs banġk ij leäkku äävai jeältõõgg le'be tuärjjõõzz mä'hssempei'vven, vuäžžak tie'gġid tuu ti'lle ääi'jben.

Ouddmiärk jeältõknee'kk puättjin 2024

Taullõõggâst lie ouddmiärk He'Issnest õhttu jälsteei jeältõknee'kk puättjin da piidin. Pukin ouddmiärkin vuäkr lij 700 eu'rred määnpâä'jest.

Ouddmiärkin jeältõknee'kkest jie leäkku jee'res puätti ko jeältõõgg. Vuänõs e/mp miärkkšâäv eu'rred määnpâä'jest. Teä'gġmeär lie jorbsmõttum.

Reâugg-jeältõk e/mp	Narod-jeältõk e/mp	Staan-jeältõk e/mp	Piid e/mp	Jälstemtuärjjõs e/mp	Nett-puätti e/mp*
0	0	977	0	505	1481
0	776	201	0	505	1481
100	758	118	0	505	1481
200	708	68	0	505	1481
400	608	0	0	493	1502
600	508	0	0	458	1567
800	408	0	-28	423	1603
1000	308	0	-65	388	1631
1200	208	0	-103	353	1659
1400	108	0	-140	318	1687
1601	8	0	-177	283	1715

*Nettopuättjin juu'rdet jeältõknee'kk ää'nemnalla äärri puättjid, ko piid lie valddum meädda. Täin puättjin älg mä'hssed vuäkr da jee'res jie'llem koolaid.

Kela nuõrttsää'mkiõ'lle

Nuõrttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:
www.kela.fi/nuorttsaamkioll

Nuõrttsää'mkiõllsa brosyyr:

■ **Jeältõõgg da jee' res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz**

Mätt'tõõdi da veä'rggõõlgtõsnee'kk

Pi'rggëemtuärjjõs

Puõccmõš da lää'mesvuõtt-tuärjjõõzz

Pä'rnnpiârri

Reâugte'mesvuõtt

Säursmâttmõš

Takai jälstemtuärjjõs

Ålggjânmin Lää'ddjânma le'be

Lää'ddjânmost ålggjânmid

Nuõrttsää'mkiõllsaž brosyyrîd vuäitt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:
www.kela.fi/brosyyr